

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus

NJFF
Akershus

Østmarkas Venner

Lørenskog kommune
postmottak@lorenskog.kommune.no

Deres ref.: 21/3431

Oslo, 11. november 2022

Dette brevet sendes på vegne av Akershus og Oslo Orienteringskrets, Birdlife Oslo og Akershus, DNT Oslo og Omegn, Naturvernforbundet Oslo og Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforening, Skiforeningen og Østmarkas Venner.

Uttalelse til Kommuneplanens arealdel 2022 – 2034, Lørenskog kommune

To store kriser preger verden i dag – klimakrisen og naturkrisen. Den største trusselen er arealendringer. Inngrepene gjøres stykkevis og delt, og medfører at både naturmangfoldet og friluftslivet forringes. For å stanse tapet av naturmangfold, samt bremse den globale oppvarmingen, må arealforbruket stoppes. Ivaretagelse av naturen er grunnlaget for et bærekraftig samfunn.

Tilsluttede organisasjoner i FNF Akershus er alle sterkt opptatt av å ta vare på naturgrunnet i Lørenskog kommune, samt fremme et allment tilgjengelig friluftsliv.

FNF Akershus har følgende oppsummerte innspill til kommuneplanens arealdel:

- Vi etterlyser at forvaltningen av kommunens skogområder og Østmarka belyses i arealdelen.
- Vi ber kommunen å føre arealregnskap og ha som mål å bli arealnøytral.
- Vi ber kommunen å legge planområder for alle plansaker og leveområder som huser mange truede arter, såkalte «hotspots» for biologisk mangfold, i kommunens kartportal.
- Vi ber kommunen inkludere informasjonen som kommer fram i rapporten for biologisk mangfold, utarbeidet i forbindelse med kommunedelplanen for biologisk mangfold, i utarbeidelsen av kommuneplanens arealdel.
- Arealene for grøntområder i bebyggelsen må økes pga. økt befolkningsvekst - for å sikre ivaretagelse av biologisk mangfold, naturverdier og tilgang til grønne friområder.
- Vi etterlyser oppdaterte redegjørelser, plankart og bestemmelser for kommunens vann, vassdrag og kantsoner.

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftsansjoner
akershus@fnf-nett.no | Storgata 28A, 0184 Oslo | 90 65 16 61
organisasjonsnummer 918 940 359 | www.fnf-nett.no/akershus

- Den 20 år gamle kommunedelplanen for differensiert forvaltning av vassdragene i Lørenskog må oppdateres og legges til grunn i arbeidet med arealdelen.
- Vi mener forbindelsen mellom vann og vassdrag og skogområdene på Gjelleråsen, Skjettenåsen og i Østmarka må styrkes med gjennomgående grønne korridorer
- Vi påpeker at kommuneplanens arealdel mangler bestemmelser for krav om kartlegging av biologisk mangfold i reguleringsplaner og krav om maks 500 meter til nærmeste turvei/turområde. Det mangler også konkrete bestemmelser for grønnstruktur, turveier og løyper samt beskrivelse av skjøtsel og krav til hva grøntområder skal være.
- Vi mener at første retningslinje i bestemmelsen om raviner må løftes opp som bestemmelse.
- Arealinnspillet ang. snødeponi ved Elveveien må ha en grundig naturmangfoldkartlegging og avbøtende tiltak som vannprøver og renseløsninger, som kan sikre minimalt med utslipp av forurensede stoffer.
- Vi ber kommunen om å opprette møteplasser mellom natur- og friluftslivsorganisasjonene og kommunen - på lik linje som næring.
- Vi ber kommunen sørge for at arealbruken blir avklart gjennom planprosesser, og at dispensasjonspraksis ikke forringer dette. Vi mener derfor det er nødvendig at viktige bestemmelser for utbygging samt forvaltning av grøntområder fastsettes med entydige krav og bestemmelser i kommuneplanens arealdel.
- Vi mener trafikkanalyser må ligge til grunn for planen og etterlyser plantiltak som reduserer dagens trafikk og konsekvensene av økende trafikk som følger videre utbygging i kommunen.
- Vi mener trygge veier, med mindre trafikk og bedre tilrettelegging for gående og syklende er nødvendig for å redusere bilbruk.

Planbeskrivelse

FNF Akershus mener det er viktig at kommuneplanens arealdel bidrar til å ivareta natur- og friluftslivsinteressene i kommunen, at Markagrensa i kommuneplanen ligger fast, fokus på grønnstruktur, blå-grønne verdier, plan for naturmangfold og mye mer. Vi lurer på hva kommunen mener om forvaltningen av skogen/Østmarka, og om det er spesifikke områder i Marka som bør passes bedre på. Vi tenker her særlig på de gjenværende naturskogene (skog som ikke er flatehogst) og skog som i dag har en rekke sårbare arter eller har potensial for å bli viktig levested for disse. Områder av særlig verdi for befolkningens naturopplevelse tas ekstra godt vare på.

Arealregnskap og arealnøytralitet

Det er arealendringer som hovedsakelig truer natur- og friluftslivsverdiene, da særlig bit for bit-utbyggingen som samlet sett beslaglegger og splitter opp naturområdene. Kommunenes arealplanlegging er den mest avgjørende faktoren for å ivareta naturverdier, friluftsliv, kulturmiljø og landskap, og det hviler derfor et stort ansvar på kommunenes politikere og administrasjoner for å forvalte naturen på best måte. **Vi savner derfor en plan om at kommunen skal ha et arealregnskap og ha som ambisjon å bli arealnøytral.** KS lanserte fredag 19. august en rapport¹ med 15 konkrete forslag innenfor rammen av lokalt selvstyre for å møte de økende utfordringene for natur og klima.

¹ [Bærekraftig arealbruk innenfor rammen av kommunalt selvstyre](#), KS 19. august 2022

Vi ber kommunen se på denne. Kommunene kan selv umiddelbart utføre forslag 12 – Krav om oppdaterte plandata og forslag 13 – Bryte bånd mellom utbygger og utreder i konsekvensutredning.

Forprosjektet for biologisk mangfold må brukes i arealdelen

FNF Akershus vil skryte av kommunen for å sette i gang et **forprosjekt for biologisk mangfold i forbindelse med utarbeidelsen av kommunedelplanen for biologisk mangfold**. Videre vil vi skryte av at kommunen leier inn ressursen Biofokus som har utarbeidet rapport som er et flott utgangspunkt til videre arbeid med biologisk mangfold. **Informasjonen som kommer fram i rapporten må benyttes i utarbeidelse av kommuneplanens arealdel**. Spesielt kartløsningen med leveområder som huser mange truede arter, såkalte «hotspots» for biologisk mangfold.

Grøntområder i bebyggelsen må økes

Sett i sammenheng med den store befolkningsveksten i kommunen mener vi det er **nødvendig å øke arealene for grønntområder i bebyggelsen - for å sikre ivaretagelse av biologisk mangfold, naturverdier og tilgang til grønne friområder**. Vi mener derfor kommunens plan for grønntområder må videreutvikles og at det må sette tydeligere krav til uteoppholdsarealer, utnyttelsesgrad og ivaretagelse av blågrønne strukturer.

Vassdragsforvaltning må inkluderes i kommuneplanen

FNF Akershus etterlyser oppdaterte redegjørelser, plankart og bestemmelser for kommunens vann, vassdrag og kantsoner. I forslaget til arealdel vises det til *Kommunedelplan for differensiert forvaltning av vassdragene i Lørenskog*². Denne er fra 2003, og sett i lys av utviklingen som har skjedd i Lørenskog de siste 20 årene, er det på høy tid at denne oppdateres.

Vi ser i dag mange eksempler på ulovlige tiltak og fjerning av vegetasjon langs vann og vassdrag i Lørenskog. Vannressurslovens § 11 om kantsoner slår fast at det skal opprettholdes et naturlig vegetasjonsbelte langs vassdrag med årsikker vannføring som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr. Hensynssoner for kantsoner og viktige blågrønne forbindelser må derfor legges inn på plankartet.

Vi mener også at forbindelsen mellom vann og vassdrag og skogområdene på Gjelleråsen, Skjettenåsen og i Østmarka må styrkes med gjennomgående grønne korridorer for fugler, småkryp og insekter - fra Lørenskogvassdragene til skogområdene.

Mangler trafikkanalyser

Det mangler trafikkanalyser i utformingen av kommuneplanens arealdel. Vi mener trafikkanalyser må ligge til grunn for planen og etterlyser plantiltak som reduserer dagens trafikk og konsekvensene av økende trafikk som følger videre utbygging i kommunen. Trygge veier, med mindre trafikk og bedre tilrettelegging for gående og syklende er nødvendig for å redusere bilbruk. Trafikkanalysene må også inneholde vurderinger om hvordan få folk ut til de største friluftslivsområdene med kollektivtrafikk.

² [Kommunedelplan for differensiert forvaltning av vassdragene i Lørenskog](#), Lørenskog kommune 2003

Bestemmelser og retningslinjer

FNF Akershus er opptatt av at kommuneplanene i Akershus inneholder **bestemmelser som styrker ivaretagelsen av natur- og friluftslivsinteressene**. Byggegrense mot bekker og raviner, massehåndtering, miljøprogram og miljøoppfølgingsplan, hensynssoner for bevaring kulturmiljøer, bevaring av viktige trær- og vegetasjonsområder i reguleringsplaner, tiltak mot fremmede arter, avstand til turområder og kartlegging av naturmangfold ved nyetableringer og utbygginger må ivaretas. **Vi mener derfor det er veldig viktig at kommunen setter klare krav og bestemmelse til disse temaene**. Bestemmelsene må konkretiseres, siden formuleringer som "bør" og "skal vurderes" har mindre verdi i senere byggesaksbehandling.

Vi ønsker at det under 2. Plankrav inkluderes et krav om kartlegging av naturmangfold, f.eks. «*Biologiske registreringer skal gjennomføres ved alt reguleringsarbeid. Ved registrering av fremmede arter i planområdet må metode for bekjempelse av disse artene beskrives i reguleringsbestemmelsene, jf. pbl § 11-9 nr. 6.*». Vi ønsker også at det inkluderes et krav om tiltak i LNF-områder, f.eks.: "Tiltak i LNF – og grøntområder skal alltid ha en reguleringsplan, og det skal alltid gjennomføres kartlegginger av biologisk mangfold og viktige naturtyper".

Vi savner også bestemmelser om avstand til friområder og om grønnsstruktur. Vi mener Retningslinjer for friområder i boligbebyggelse ikke er nok. Vi ber kommunen inkludere at det i eksisterende og nye byggeområder må stilles krav til at alle boliger har maksimalt 500 meter til friområde (på minimum 20 dekar) eller nærmeste tursti/turvei som leder til slikt område, jf. pbl § 11-9 nr. 5. Kommunen må legge inn rekkefølgekrav for å sikre etablering av grønnsstruktur før områder tas i bruk og tidspunkt for når områder kan tas i bruk til bygge- og anleggsformål, herunder rekkefølgen på utbyggingen, jf. pbl § 11-9 nr. 4. Det samme for tilkomst til grønnsstruktur. Videre må det stilles krav til grønne korridorer og at det tas hensyn til eksisterende grønnsstruktur i byggesoner (pbl. § 11-9, nr. 6).

Videre ber vi om at første avsnitt av Retningslinje for tiltak som berører raviner løftes opp som en bestemmelse under 13.4 Raviner, og endres fra bør til skal: «*Før det gjøres vesentlige terrengendringer eller oppføres bygninger og anlegg som berører raviner, skal naturmangfoldet i ravinen og betydningen for vannmiljøet kartlegges. De estetiske og kulturhistoriske verdiene skal også vurderes, og ravinens opplevelsesverdi skal vurderes i sammenheng med sitt nærmiljø. Tiltak og endringer som reduserer verdiene, skal i størst mulig grad unngås.*»

Det er veldig bra at føringene: «*Traseer skal ha god tilpasning til landskapet og ta hensyn til viktige natur- og verneverdier. Ved planlegging og rehabilitering av traséer, herunder vurdering av plassering i terrenget, bredde og dekke, skal hensynet til det uorganiserte friluftslivet, vern av naturverdier, landskapskvaliteter og kulturminner veie tyngst*» er tatt med under Bestemmelser og retningslinjer til hensynssoner, kap. 28. Retningslinjer for Marka.

Arealinnspill

FNF Akershus har sett gjennom kommunens egne behov for arealbruksendringer og eksterne innspill for endringer. Siden det ikke er foreslått nye større utbyggingsområder (kun ett mindre rundt Sørlikroa) har vi ikke mange kommentarer.

Støtter kommuneadministrasjonens forslag til områder som skal tas ut. FNF Akershus støtter kommunens forslag om å endre arealformålene til LNF-formål på de fire områdene listet opp på konsekvensutredningens s. 13.

3.3.4. Snødeponi – Elveveien

Det er fare for avrenning til bekker og vassdrag, og området er viktig for fugl, vilt med sin karakter og sine kantsoner. Vi mener derfor at naturmangfold må utredes nøyer. Kommunen må undersøke muligheten for avbøtende tiltak, og vi mener at det må foretas vannprøver i henhold til gjeldende regelverk og tilrettelegges for renseløsninger, som kan sikre minimalt med utslipp av forurensede stoffer.

De resterende arealinnspillene er det ikke relevant for oss å kommentere.

Temakart

FNF Akershus mener det er bra temakart for planlagte løyper i Marka. Vi ber kommunen om et temakart der eksisterende løyper og turstier vises. Videre mener vi at det må utarbeides større områder for grøntstruktur og grønne nærområder pga. den økende befolkningsveksten. I tillegg må hensynssoner for vann og vassdrag legges på plankartet.

Annet om kart og kartportalen til kommunen. Kartportalen til kommunen er et viktig virkemiddel. Ligger planområdet for alle plansaker i kartet? Vi anbefaler kommunen å legge inn planområder for alle plansaker i kommunens kartportal. Dette kan gi en oversikt over utviklingen av utbyggingsområder og gjøre det lettere for frivilligheten å følge dette. I tillegg ber vi kommunen legge inn kartet fra rapporten om biologisk mangfold³ inn i kommunekartet og oppdatere dette når det kommer nye rapporter om naturmangfold. Godt kunnskapsgrunnlag vil redusere konflikter og unngår unødvendig tidsbruk på dette i planprosessene.

Annet

Møteplasser mellom kommunen, frivilligheten og næringsaktører. Felles for de fleste næringer er at de er arealkrevende og fører ofte med seg uønskede og alvorlige konsekvenser for naturmangfold, friluftsliv og utøvelse av primærnæringer som landbruk. For å sikre et godt kunnskapsgrunnlag, forhindre konflikter og komme fram til kunnskapsbaserte løsninger anbefaler vi å opprette møteplasser mellom natur- og friluftslivsorganisasjonene, næringsaktører og kommunen.

Vi ser også på kommunens nettsider at det er invitert til egne møte med næringsliv og bolignæring. Slike møter burde vært tilbudt natur- og friluftslivsorganisasjonene også.

Arealbruken må avklares gjennom planprosesser

Til slutt ber vi Lørenskog kommune sørge for at arealbruken blir avklart gjennom analyser av eksisterende forhold, som trafikkanalyser og kartlegging av eksisterende grøntområder, grundige planprosesser, og at dispensasjonspraksis ikke forringer dette. Planlegging bidrar til samordning av statlige, regionale og kommunale oppgaver, og gir grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser, jf. plan- og bygningsloven § 1-1 andre ledd. I tillegg sikrer planlegging åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter, og man sikrer langsiktige løsninger hvor

³ [Forprosjekt: plan for naturmangfold](#), Biofokus 2022

konsekvenser for miljø og samfunn er vurdert, jf. tredje ledd. Planlegging sikrer også at prinsippet om universell utforming og hensynet til barn og unges oppvekstvilkår ivaretas, jf. fjerde ledd.

Når arealbruken er avklart gjennom planprosesser, gir dette et godt grunnlag for videre byggesaksbehandling. En kommune som gjør mange unntak fra vedtatte langtidsplaner, har manglete styring på arealbruken. Når lokalpolitikere behandler søknader om dispensasjon, får de mindre informasjon om konsekvensene av utbyggingen. Det er også mye vanskeligere for frivilligheten å følge med. Ifølge tall fra KOSTRA (SSB) er andelen innvilgede dispensasjoner i byggesaker i Lørenskog kommune 26,2 % i 2020 (over landsgjennomsnittet) og 16,1 % 2021⁴. Generelt sett sier ikke KOSTRA-tallene noe om hva slags saker dette er, bare at det er gitt dispensasjon fra plan. Dispensasjoner kan ha blitt innvilget i saker som dreier seg om omdisponering av dyrka mark/jordvern, nedbygging av myr og hyttebygging og andre tiltak innenfor fjell- og/eller markagrenser. Utviklingen fra 2020 til 2021 er lovende, men det er et forbedringspotensial. Når lokalpolitikere behandler søknader om dispensasjon, får de mindre informasjon om konsekvensene av utbyggingen. Frivillige organisasjoner får heller ikke søknad om dispensasjon tilsendt på høring, og det er dermed fare for at viktige verdier ikke blir tilstrekkelig vurdert i søknadsprosessen. Kommunen bør av den grunn etterstrebe null dispensasjoner fra plan.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Akershus

Maria Rundhaugen Tesaker
Koordinator
FNF Akershus

⁴ [KOSTRA-nøkkeltall Lørenskog, Plan og byggesaksbehandling](#), SSB